

Паула Лайт
Слугините

„Остави големите приказки за устойчивостта и пестеливостта на българина“ – каза ми веднъж с въздишка един мой приятел – икономист, с когото разговаряхме за ниските доходи и за постоянните инфлационни процеси. – „За да можем все някак да оцеляваме в нашата страна, дължим го само на слугините. Можем да наречем слугинска и цялата си икономика“ – засмя се накрая той.

Замислих се по въпроса и колкото повече мислех, толкова пострашно ми ставаше. Защото човекът беше прав. В широкия кръг на познатите ми семейства едва ли не във всяко трето жената – майка и съпруга – не си беше в къщи, при мъжа и децата, а на гурбет в Гърция, Испания, Италия, Израел. Една малка част работеха в селското стопанство, но повечето бяха или домашни прислужници „на къща“, както се изразяват те, или болногледачки на възрастни хора. Естествено, срещу минималното за тази страна възнаграждение, което обаче представлява колосална сума за стандарта на България. И често, много често целите семейства – съпруг и деца – се прехранват с нерадостния и робски труд на слугините. Само този труд прави покупателната ни способност различна от нулева и спасява всички от гладна смърт.

Ще кажете, какво лошо има в това? Няма срамен труд. Разбира се. Иска ми се, обаче, да ви споделя какво във всичко това за мен е не само лошо, но и срамно за България и трагично.

В стихията на прехода много образовани, високо квалифицирани и интелигентни жени останаха без работа. Ако в едно предприятие се налагаха съкращения, първи „изгърмяваха“ жените – инженери, химици и архитекти. Тук жената трудно може да си намери работа по специалността и за нея остава само да се преориентира, да работи като шивачка, в кухня, като сервитьорка или продавачка. В деветдесет процента от случаите, разбира се, на дванадесет часов работен ден с непосилна норма или на минимална заплата. Накратко, за да се труди, на българката пак ѝ се налага да зарече семейството си, но за жълти стотинки.

Още по-трагично е положението на пенсионерките. Жените вземат толкова жалки пенсии, че за да помогнат с нещо на семействата си, налага се на стари години, когато трябва да си стоят в къщи и да се лекуват, да грабнат бастунчето и куцук – куцук да се отправят на гурбет.

Познавам журналистки, преводачки, адвокатки и инженерки, които са вкусили горчивия слугински хляб поне за по няколко месеца, за да закъпят бюджета си.

Нека ви споделя няколко от трагичните последици, които виждам:

Повечето женици тръгват за чужбина ей така, на късмет – без да

знаят и дума от съответния език и без да имат право на законно пребиваване в страната. Точно това положение ги прави лесни мишени за всякакви злоупотреби, тормоз, измами и страдания. Защото няма лош народ, но във всяко стадо си има мърша, а и много често е правило да се потъпче беззащитния.

Когато нямат виза да работят в съответната страна, хората лесно могат да бъдат превърнати в роби. Те нямат право на банкови сметки, на социални и здравни осигуровки, на сигнали и оплаквания до съответните институции, на защита.

Естествено, при това положение за черна и отблъскваща работа вземат драстично по-ниско възнаграждение от местните хора. Ако случайно попаднат на работодатели, които ги тормозят и третират като животни, не смеят да напуснат, нито да се оплачат, защото само с един сигнал до съответните служби, за да бъдат екстрадирани във от страната и да получат злокобния „чер печат“ и да им се наложи да плащат глоби, без да имат пари за това.

Тъй като не могат да си открият банкови сметки, принудени са да държат спестяванията си „под дюшека“, което често води до кражби, грабежи, измами и други злоупотреби с кървавия им труд.

Незнаенето на език е другият ужасен проблем. Защото как да убедиш хората, че си разумен човек с достойнство и качества, с интелект и знания, ако поради езиковата бариера, си принуден да търпиш и да мълчиш като животно? Дори да разбират правата си и това, че са накърнени, жените не разполагат с възможност за комуникация, за да се оплачат и потърсят закрила.

При това положение, не виждам разликата между българския слугинаж и робството. На робите им режели езиците, за да ги лишат от правото на слово, а за нашите жени не се налага някой да прави това – те са принудени да мълчат и да блъскат като добичета.

Неотдавна ми споделиха следната история, случила се в съседна Гърция. Младо момиче постъпило да работи като бавачка в една къща в столицата. Детето било в трудната възраст на ранния пубертет и започнало да се държи ужасно с девойката. Замеряло я с камъни, заливало чаршафите ѝ с вода, слагало сол в кафето ѝ. Накрая, бавачката се оплакала на майката, но получила следния отговор: „Като не ти харесва, върви си в България!“

Момичето търпяло четири месеца и, най-сетне, подало молба за напускане и помолило да си получи неизплатените заплати. Естествено, работодателката изсъскала, че спомене ли още веднъж за заплатата, ще

подаде сигнал в полицията, че работи незаконно и ще я екстрадират. Така се оказало, че месеци тормоз и робски труд минали безплатно.

В Италия, от страх да не я проверят карабинерите, една българка на средна възраст, която работела в малко селце, не си вземала почивен ден и не излизала месеци наред от къщата.

Още по-трагично е в селското стопанство. Жените не са зачитани дори за хора. Те спят в преустроени обори, заедно с мъжете селскостопански работници и нямат условия да поддържат дори елементарна лична хигиена. Работят по дванадесет часа с чудовищни норми и не смеят да се разходят дори до съседното селце.

Преди около месец, разбрах, че набирали жени да берат гъби в Холандия, като организаторката на групата (експроститутка, омъжена за възрастен холандец) искала в договора да влезе клауза, която да забранява разговори с местните хора, без нейното посредничество. Очевидно, жената се безпокояла работничките да не научат колко е реалното им възнаграждение и колко от надницата им се краде.

За мен е особено тревожно положението на младите жени. Често престъпният трафик ги примамва да заминат в чужбина, за да работят почтен труд, а се озовават на пиацата – бити, контролирани и дрогирани от агресивни сводници. Те са си просто бели робини, които нямат свободата да напуснат, а под угрозата на жесток побой се страхуват да избягат и да потърсят помощ.

Има и по-страшно:

Една разплакана женица ми разказа за момичето си: наивно и невинно, то попаднало слугинче в дома на възрастен албанец в Гърция. След няколко месеца се прибрало в дълбока депресия и казало на майка си: „Каза ми да слушам чорбаджиите си и да търпя, но, мамо, когато го правеше отзад, кървях и страшно ме болеше...“ „Исках да й заръчам просто да бъде трудолюбива и любезна, а не това. Никога това! Какво направих с детето си?!“ – ридаше покусената жена.

В Италия, превозено чрез трафиканти, попаднало момиче, което знаело малко от езика, без „доставчиците“ да са подозирали това. Така чуло как българинът обяснява на някакъв италианец: „Грозна е за проститутка, но е млада и здрава. Ако никой не я наеме да чисти, поне органиците й сигурно са наред.“

Момичето успяло да избяга и да се прибере в България.

Не всички млади жени попадат неволно и насила в най-древния занаят. Гладът е много лош съветник.

Чудех се да се смея ли или да плача, когато една невежа селска

старица с гордост ми обясни: „Внучката ми работи като проститутка в Белгия“. Излъчването ѝ бе и трогателно, и патетично. Сякаш искаше да ми каже „не сме какви да е хора“. Очевидно, не знаеше значението на думата.

„Какво пълничко и засмяно дете беше“ – заоплаква се веднъж друга стара жена. – „А сега се превърна в парцал. Страда горкото. Крачетата ѝ са като клечки, а от нея са останали само едни очи.“ „Не бой се, бабо“ – вика ми – „Недей да гладуваш, че да пестиш за погребение. Аз всичко ще платя.“

А какво става с разделените семейства, заради женския гурбет? Ами, малко от тях оцеляват, а в чужбина е по-трудно за мъж да си намери работа. Така става една мътна и кървава. Мъжът си е мъж и безспорно има своите биологични и духовни потребности. Самотата се понася зле. Така, докато жената превива гръб и слугува в чуждата земя, той си намира друга за утеха. Малко са семействата, които оцеляват.

Лошо е, когато се намеси подлостта. Една жена на около петдесет години, за да спести за нов апартамент, за ремонти, за да подпомогне децата и т.н., работила в Гърция, без да се прибира четири години. Тъй като нямала право на банкова сметка, всеки месец прашала в България заработените пари по автобусен шофьор. Човекът почтено предавал всичко на съпруга ѝ. Когато, най-после, дошъл жадуваният миг и се прибрала в родината, се оказало, че вече е разведена чрез призоваване в Държавен вестник, а мъжът ѝ е закупил жадувания апартамент, но след развода и го споделя с очарователна млада блондинка. Жената направи опит за самоубийство. За щастие, не успя, но се принуди да си стегне багажа и отново да поеме към слугинската одисея в южната ни съседка.

А децата? Оставени при баби и при несериозни татковци, при лели и други роднини, те трудно се възпитават без майчиния контрол. Често в обвинителните актове фигурират обвиняеми в ниска възраст, чиито майки са на работа в чужбина. Понякога просто стават безобразни глезльовци, разхайтени и преситени, тъй като майките им успокояват наболялата си съвест с високи суми, превеждани всеки месец. Така се възпитават готованковци и тунеядци, без инициативност и гордост.

Особена жал изпитвам към старици над шестдесет години, тръгнали по света да гледат други старици и да си изкарват прехраната.

Една женица на около седемдесет, слабичка и съсухрена като стафида, ми разказа: „Дъщерята и зетят умряха, а внукът ми е кадърен и го приеха във ВИТИС. По корем ще се влача, но ще издържам детето да завърши.“

Друга една нещастница, на около седемдесет и четири години, сърдечно болна, замина за Виена да се грижи за старица на около осемдесет, със счупен крак, защото била на минимална пенсия, вдовица и не можела да си купува лекарствата, да се храни и да си плаща сметките.

„Най-хубавата работа, която имах, беше при една болна бивша учителка“ – въздъхна друга наша сънародничка, на шестдесет и осем. – „Вярно, вилата беше изолирана, а жената – луда и понякога при криза пищеше и виеше много страшно, но за тоалетната се обслужваше сама. Иначе“ – усмихна се тъжно – „душата ми се увоня на лайна“.

Мога да разказвам такива зловещи истории до безкрай, но пиша книга по темата със заглавие „Една нощ във Виена“, в сравнение с която романите на Стивън Кинг сигурно ще ви се сторят ведри и оптимистични.

А засега, да завършим с малко статистика: Във всяко пето или шесто семейство жената и майката е на гурбет. Повече от половината гурбетчийки заминават за чужбина, без да владеят езика. Повече от две трети от тях работят на повече от едно място и поне по дванадесет часа. Повече от деветдесет процента са слугини или болногледачки в частни домове, с минимално за съответната страна възнаграждение. Почти всички живеят мизерно и пестят доходите си, за да ги изпращат в България на семействата си.

Те дори не могат да запоят като в онази тъжна и прекрасна песен за „бялото облаче“ „Много мина, мъничко остана“, защото ще робуват до гроб. Жертви на любовта си, предаността си, на родината – мащеха и на националната ни трагедия. Героични и невинни, много по достойни от всеки политик, от всеки тарикат – търговец и от всеки „бизнесмен“, когото бих могла да посоча.

Понякога сме издигали паметници и монументи и по абсурдни поводи и сме героизирали абсурдни личности. Аз мисля, че трябва да издигнем мемориал на българската жена – робиня. Вместо жезъл, да изважаме метла, вместо лавров венец – собствената ѝ побеляла от мъки коса, вместо ореол – онази светла доброта и търпение, с които носи кръста си. И всеки, който има сърце и достойнство, трябва да коленичи пред нея.

КРАЙ

© 2008 Паула Лайт

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9134>]